कोकणचं बाणेदार वृत्तपत्र
कोकणनामा
KOKANNAMA WEEKLY साप्ताहिक
kokannama.in
RNI Regi. No. MAHMAR/2012/48580
Postal Regi. No. RGD/043/2025-2027
Email : kokannama12@gmail.com
मुख्य संपादक : उमाजी म. केळुसकर
मोबा. ९०११३६०१६८
वर्ष : १५, अंक : ३३, पृष्ठे : ४, किंमत : ३ रु., अलिबाग, गुरुवार, दिनांक ८ ते १४ ऑक्टोबर २०२६

घटस्थापनेपासून विजयादशमीपर्यंत

पान २

अनुभवांची खुमारी... मी कोकणचो डॉक्टर

पान ३

प्रशांत नाईक यांच्याकडून उपाययोजनांवर भर

पान ४

महाराष्ट्रावरील दुष्काळाचे संकट गडद

केंद्राकडे १७,४०० कोटींच्या मदतीचा प्रस्ताव दाखल

नुकसानग्रस्त भागाच्या पाहणीसाठी केंद्राचं विशेष पथक १० तारखेला महाराष्ट्राच्या दौऱ्यावर

मुंबई, कोकणनामा वृत्त-महाराष्ट्रावर यंदा अलनिनोचे मोठे संकट ओढवले असून, पावसाने घेतलेल्या दीर्घ आणि लहरी ओढीमुळे राज्यासमोर गंभीर दुष्काळाची भीषण परिस्थिती निर्माण झाली आहे. राज्यातील शेतकरी हवालदिल झाला असून खरीप हंगाम हातातोंडाशी आलेला घास हिरावून घेतल्यागत उद्ध्वस्त झाला आहे. पिण्याच्या पाण्याची आणि जनावरांच्या ारा पाण्याचा गंभीर प्रश्न निर्माण झाल्याने ग्रामीण भागात हाहाकार उडाला आहे. या पार्श्वभूमीवर राज्य सरकारने तातडीने पावले उचलत केंद्र सरकारकडे तब्बल १७ हजार ४०० कोटी रुपयांच्या विशेष आर्थिक मदतीची आग्रही मागणी केली आहे. या संकटकाळात शेतकऱ्यांना आणि ग्रामीण जनतेला दिलासा देण्यासाठी आता १० तारखेला केंद्राचे एक विशेष पथक पाहणी करण्यासाठी महाराष्ट्रात दाखल होत आहे, ज्यामुळे दिवाळीच्या तोंडावर शासनाकडून मोठ्या मदतीची घोषणा होण्याची शक्यता वर्तवली जात आहे.

मागील काही महिन्यांत मान्सूनच्या लहरीपणामुळे महाराष्ट्रातील बहुतांश जिल्ह्यांत सरासरीपेक्षा अत्यंत कमी पाऊस झाला. अनेक भागांत पेरण्या होऊनही पावसाअभावी पिके जळून खाक झाली, तर काही ठिकाणी पेरणीच होऊ शकली नाही. कृषी तज्ज्ञांच्या मते, पॅसिफिक महासागरातील अलनिनो या हवामान बदलाच्या नकारात्मक परिणामांमुळे मान्सूनच्या रचनेवर वाईट परिणाम झाला आणि महाराष्ट्रासह देशातील काही राज्यांत पर्जन्यमान कोलमडले. परिणामी, राज्यातील प्रमुख धरणसाठे मृत पातळीच्या खाली गेले असून भूगर्भातील पाणीपातळीतही कमालीची घट झाली आहे. उभी पिके करपल्याने शेतकऱ्यांचे अतोनात आर्थिक नुकसान झाले आहे. या नैसर्गिक आपत्तीमुळे शेतकरी नैराश्याच्या गर्तेत सापडला असून, शासनाने तातडीने दुष्काळ जाहीर करून भरीव

आर्थिक पॅकेज घोषित करावे, अशी सर्व स्तरातून मागणी होत होती.

याच पार्श्वभूमीवर, राज्य मंत्रिमंडळाने आणि संबंधित प्रशासनाने नुकसानाचे तातडीने पंचनामे पूर्ण करत केंद्राकडे १७ हजार ४०० कोटी रुपयांच्या मदतीचा सविस्तर प्रस्ताव सादर केला आहे. नैसर्गिक आपत्ती व्यवस्थापन निधी अंतर्गत ही मदत लवकरात लवकर मिळावी, यासाठी राज्याच्या शिष्टमंडळाने दिल्लीतही पाठपुरावा केला आहे. केंद्राच्या निकषांनुसार दुष्काळ सदृश परिस्थितीची पाहणी करण्यासाठी येत्या १० तारखेला केंद्र सरकारच्या उच्चस्तरीय पथकाचा महाराष्ट्र दौरा ठरला आहे. हे पथक प्रत्यक्ष प्रभावित जिल्ह्यांत जाऊन शेतीचे नुकसान, पिण्याच्या पाण्याची स्थिती आणि पिकांच्या नुकसानीची पाहणी करणार आहे.

यंदाची दिवाळी महाराष्ट्रातील लाखो शेतकरी कुटुंबांसाठी अंधारात जाणारी ठरण्याची चिन्हे असताना, केंद्राच्या या पाहणी दौऱ्यामुळे काहीसा आशेचा किरण निर्माण झाला आहे. केंद्र पथकाच्या अहवालानंतर दिवाळीच्या काळात किंवा तत्पूर्वीच शेतकऱ्यांसाठी विशेष मदत जाहीर होईल, अशी अपेक्षा व्यक्त केली जात आहे. मात्र, केवळ तात्पुरती मदत पुरेशी नसून भविष्यातील पाणीटंचाईवर मात करण्यासाठी कायमस्वरूपी धोरणात्मक उपाययोजना राबविण्याची गरज आहे. अलनिनोच्या या तीव्र संकटातून महाराष्ट्राला सावरण्यासाठी राज्य आणि केंद्राने संयुक्तपणे ठोस पावले उचलणे गरजेचे बनले आहे.

सातबाऱ्याशिवाय महिलांना शेतकरी ओळख

अलिबाग, कोकणनामा वृत्त- महाराष्ट्र शासनाने 'महाराष्ट्र महिला शेतकरी सक्षमीकरण कायदा, २०२६' अंतर्गत ७/१२ उता-यावर नाव नसले तरी प्रत्यक्ष शेतीची कामे करणाऱ्या महिलांना 'महिला शेतकरी प्रमाणपत्र' देण्याची महत्त्वपूर्ण योजना सुरू केली आहे. याद्वारे जमिनीची मालकी नसलेल्या महिलांनाही अधिकृत शेतकरी ओळख व शासकीय योजनांचा लाभ मिळणे सोपे झाले आहे. या योजनेंतर्गत रायगड जिल्ह्यातील ५६ हजार १०५ महिला शेतकऱ्यांचे अर्ज आतापर्यंत प्राप्त झाले आहेत.

सध्याच्या काळात शेती, पशुपालन, दुग्धव्यवसाय, बीजसंवर्धन, भाजीपाला उत्पादन, शेतीमालाची प्रक्रिया अशा जवळपास प्रत्येक टप्प्यावर महिला वर्षानुवर्षे पुरुषांच्या खांद्याला खांदा लावून काम करत आल्या आहेत. तरीही ''शेतकरी'' ही ओळख मात्र बहुतेक वेळा जमिनीच्या सातबाऱ्यावर नाव असलेल्या व्यक्तीपुरतीच मर्यादित राहिली. त्यामुळे शेती करणाऱ्या लाखो महिला पीक कर्ज, पीक विमा, कृषी अनुदान आणि इतर अनेक शासकीय योजनांपासून त्या वंचित राहत होत्या. यासाठीच शासनाने 'महाराष्ट्र महिला शेतकरी सक्षमीकरण कायदा, २०२६' केला आहे. रायगड जिल्ह्यातील ५६ हजार १०५ महिला शेतकऱ्यांचे अर्ज आतापर्यंत प्राप्त झाले आहेत.

जिल्ह्यातील ज्या महिलांनी अद्याप अर्ज केला नसेल त्यांनी अर्ज करण्यासाठी किंवा अधिक माहितीसाठी कृषि विभागाकडे संपर्क साधावा. त्याचप्रमाणे ग्रामपंचायतींनीही विशेष ग्रामसभा घेऊन प्राप्त अर्जांची योग्य पडताळणी करून मंजुरी देण्याचे आणि महिलांच्या सक्षमीकरणासाठी या योजनेचा लाभ मिळवून देण्याचे आवाहन जिल्हा कृषि अधीक्षक अधिकारी वंदना शिंदे यांनी केले आहे.

खडताळ पूल ते भालनाका या दरम्यान मच्छी विक्री शेड उभारण्याची मागणी

अलिबाग, कोकणनामा वृत्त- अलिबाग-रेवस रस्त्यावरील खडताळ पूल ते भालनाका या दरम्यान स्थानिक कोळी बांधव आणि भगिनींसाठी सर्व सोयीसुविधांनी युक्त असे सुसज्ज मच्छी विक्री शेड उभारण्यात यावे, अशी आग्रही मागणी ज्येष्ठ नागरिक संस्था, भालनाकाचे अध्यक्ष श्रीरंग घरत आणि थळ पंचक्रोशीतील नागरिकांमधून होत आहे. या संदर्भात राष्ट्रीय केमिकल्स अँड फर्टिलायझर्स (आरसीएफ) थळ प्रशासनाने त्यांच्या सामाजिक उत्तरदायित्व निधीतून हा प्रकल्प त्वरित हाती घ्यावा, अशी ग्रामस्थांची प्रशासनाकडे मागणी आहे.

अलिबाग-रेवस हा मुख्य रस्ता वाहतुकीच्या दृष्टीने अत्यंत गजबजलेला आहे. खडताळ पूल ते भालनाका या परिसरातील थळ पंचक्रोशीतील कोळी महिला रस्त्याच्या कडेला बसून मासे विक्री करतात; परंतु हक्काचे शेड नसल्यामुळे त्यांना ऊन, वारा आणि पावसाचा तीव्र सामना करावा लागत आहे. आरसीएफ प्रशासनाने येथे आपल्या जागेत शेड उभारल्यास पंचक्रोशीतील आणखी काही गरजू कोळी भगिनींना सन्मानाने उदरनिर्वाह करण्याची मोठी संधी उपलब्ध होणार आहे.

भाऊचा धक्का, मुंबई समुद्रमार्गाने आरसीएफला जवळ आहे. त्यामुळे मुंबईहून ताजा माल आणणे आधुनिक वाहतुकीच्या साधनाने सोयीचे असल्यामुळे,

हे शेड उभारल्यास आरसीएफचे कर्मचारी, मजूर आणि परिसरातील नागरिकांना उत्कृष्ट व ताजे मासे एकाच छताखाली मिळतील. या जागेजवळच हाकेच्या अंतरावर वायशेत येथे आठवडा बाजार भरतो. थळ ग्रामपंचायतीचे उत्तम व्यवस्थापन असलेल्या या बाजारात दर रविवारी प्रचंड गर्दी असते. त्यामुळे या भागात मच्छी शेड झाल्यास ग्राहकांना एकाच परिसरात सर्व प्रकारची खरेदी करणे सोयीचे होईल आणि रस्त्यावरील वाहतूक कोंडीही सुटेल. वाहनांच्या वेगात हलचालीमुळे मच्छीमार महिला आणि ग्राहक दोघांच्याही सुरक्षेचा प्रश्न सुटेल.

आरसीएफ थळ प्रकल्प या परिसराच्या अगदी जवळ असल्यामुळे कंपनीने आपल्या सीएसआर उपक्रमांतर्गत या भागातील भूमिपुत्रांच्या सुविधेसाठी पुढे येणे गरजेचे आहे. येथे पाणी, वीज आणि स्वच्छतेची सोय असलेले आधुनिक मच्छी विक्री शेड उभारल्यास महिलांना सुरक्षित रोजगाराची जागा मिळेल. आरसीएफ-थळ प्रकल्प नेहमीच स्थानिक परिसराच्या विकासासाठी आणि सामाजिक कार्यासाठी अग्रेसर आहे. त्यामुळे या अत्यंत महत्त्वाच्या आणि जिव्हाळ्याच्या लोकउपयोगी मागणीची गांभीर्याने दखल घेऊन सकारात्मक निर्णय आरसीएफ-थळचे प्रशासन घेईल आणि आधुनिक शेड उभारणीच्या कामाला गती देईल, अशी आशा ज्येष्ठ नागरिक संस्था, भालनाकाचे अध्यक्ष श्रीरंग घरत आणि पंचक्रोशीतील स्थानिक नागरिकांनी व्यक्त केली आहे.

ओबीसी कर्जाच्या व्याजात पन्नास टक्के सवलत

रायगड, कोकणनामा वृत्त- रायगड जिल्ह्यातील इतर मागास प्रवर्गातील (ओबीसी) थकबाकीदार कर्जदारांसाठी एक सुवर्ण संधी उपलब्ध झाली आहे. शामराव पेजे कोकण इतर मागासवर्ग आर्थिक विकास महामंडळामार्फत स्वयंरोजगारासाठी घेतलेल्या कर्जाच्या परतफेडीसाठी विशेष एकरकमी परतावा योजना ३१ मार्च २०२७ पर्यंत राबविण्यात येत आहे. या योजनें्दवारे थकीत कर्ज असलेल्या लाभार्थींनी संपूर्ण थकीत कर्ज रकमेचा एकरकमी भरणा केल्यास, त्यांना थकीत व्याज रक्कमेत थेट ५० टक्क्यांची घसघशीत सवलत दिली जाणार आहे.

रायगड जिल्ह्यातील ज्या नागरिकांनी या महामंडळाच्या विविध कर्ज योजनांतर्गत अल्पव्याजदराने कर्ज घेतले होते आणि ते अद्याप थकीत आहेत, अशा सर्व लाभार्थ्यांनी या योजनेचा जास्तीत जास्त लाभ घ्यावा. थकीत रकमेचा भरणा करून कायदेशीर कारवाई किंवा दंडात्मक त्रासापासून मुक्त होत कर्जमुक्त होण्याचे आवाहन जिल्हा व्यवस्थापक गंगाधर डोईफोडे यांनी केले आहे. ही योजना पात्र लाभार्थ्यांसाठी आर्थिक भार हलका करून त्यांना नव्याने आर्थिक स्थैर्य मिळवून देणारी ठरणार आहे. अधिक माहितीसाठी आणि कर्ज मुक्तीचा हा सुवर्णलाभ घेण्यासाठी लाभार्थ्यांनी लवकरात लवकर महामंडळाच्या अलिबाग येथील जिल्हा कार्यालयाशी संपर्क साधावा. या सुवर्णसंधीचा लाभ घ्यावा. हीच उत्तम वेळ आहे.

कोकणचं बाणेदार वृत्तपत्र
कोकणनामा

मुख्य संपादक
उमाजी म. केळुसकर

निवासी संपादक
शरद कोरडे

जाहिरात प्रमुख
विश्वनाथ ग. पाटील

व्यवस्थापिका
सौ. योगिता केळुसकर

ए-१०१, पहिला मजला, गंगाधर को-ऑप. हाऊसिंग सोसायटी, चेंढरे-अलिबाग, ता. अलिबाग, जि. रायगड ४०२ २०१

Email : kokannama12@gmail.com

संपादकीय

महसूल व्यवस्थेचे विदारक चित्र

महाराष्ट्रातील प्रशासकीय यंत्रणा आणि विशेषतः महसूल विभाग हा लोककल्याणाचा कणा मानला जातो. सर्वसामान्यांच्या दैनंदिन जगण्याशी, जमिनीच्या हक्कापासून ते शासकीय योजनांपर्यंतच्या प्रत्येक गोष्टीसाठी महसूल खात्याशी संबंध येतो. मात्र, याच विभागाविषयी जनतेच्या मनात काय भावना आहेत, याचे संतापजनक चित्र अलिबाग आणि उरण येथे नुकत्याच घडलेल्या एका कारवाईने उजेडात आणले आहे. रायगड जिल्ह्यात एकाच दिवशी महसूल विभागाशी संबंधित कामे करण्यासाठी लाच मागणाऱ्या तब्बल पाच शासकीय कर्मचाऱ्यांना लाचलुचपत प्रतिबंधक विभागाने (एसीबी) जाळ्यात अडकवले आहे. एका मंडळ अधिकारी, दोन तलाठी, एक कोतवाल आणि एका मदतनीसाचा या लाचखोरांच्या यादीत समावेश असणे, हे संपूर्ण प्रशासकीय व्यवस्थेची ढासळलेली नैतिक घसरण दर्शवते. रायगड एसीबीच्या पथकाने मंगळवारी अलिबाग आणि उरण तालुक्यांत दोन स्वतंत्र कारवाया केल्या. अलिबाग तालुक्यातील थळ येथे एका तक्रारदाराने आपली जमीन भोगवटादार वर्ग-२ वरून वर्ग-१ करण्यासाठी अर्ज केला होता. ही प्रक्रिया पार पाडण्यासाठी थळ येथील तलाठी अमृत चौगुले याने एक हजार रुपयांची लाच मागितली होती. एसीबीच्या पथकाने सापळा रचून तलाठी अमृत चौगुले आणि कोतवाल बंड्या उर्फ जितेन्द्र पाटील या दोघांना रंगेहात पकडले. दुसरीकडे, उरण तालुक्यातील चिंचनेर येथे एसीबीने आणखी गंभीर कारवाई केली. एका शेतकऱ्याने सातबारा उताऱ्यावर वारस नोंद करण्यासाठी अर्ज केला होता. नियमानुसार हे कर्तव्य असताना, त्यासाठी तब्बल एक लाख रुपयांची लाच मागितली गेली. तक्रार झाल्यानंतर पोलीस निरीक्षक अरुंधती वेळवे यांनी चिंचनेर येथे सापळा रचला. ठरलेल्या तडजोडीनुसार, मंडळ अधिकारी केशव मोहिते यांनी लाचेची ही रक्कम कार्यालयातील मदतनीस मोनिका पाटील यांच्याकडे देण्यास सांगितली. तेव्हा एसीबीने केशव मोहिते आणि मदतनीस यांना ताब्यात घेतले. तसेच लाच देण्यासाठी प्रवृत्त केल्याच्या आरोपावरून तलाठी जयहिंद कोळी यालाही ताब्यात घेण्यात आले. पोलीस उपअधीक्षक धर्मराज सोनके यांनी या कारवाईचे पर्यवेक्षण केले. या दोन्ही कारवाईमुळे महसूल यंत्रणेत एकच खळबळ उडाली आहे. या घटनांवरून स्पष्ट होते की, लाचखोरी आता अपवाद राहिलेली नसून तो महसूल विभागाचा शिष्टाचार बनत चालला आहे. सामान्य नागरिकाला हक्काचे काम करण्यासाठीही जर पाकिटे द्यावी लागत असतील, तर ही लोकशाहीची विटंबना आहे. एसीबीची ही कारवाई कौतुकास्पद असली, तरी केवळ काही जणांना रंगेहात पकडल्याने हा प्रश्न सुटणार नाही. जनतेच्या कष्टाच्या पैशांवर दरोडा टाकणाऱ्या अशा प्रवृत्तींना वेळीच कठोरपणे ठेचले पाहिजे, तरच खऱ्या अर्थाने सुशासन प्रस्थापित होऊ शकेल.

वास्तव

उमाजी म. केळुसकर

अन्नधान्य संकटाच्या उंबरठ्यावर जग

पॅसिफिक महासागरातील सुपर अलनिनोमुळे जगभरात आणि आपल्या देशात अन्नसुरक्षा व दुष्काळाचे महाभयंकर संकट उभे ठाकले आहे. वाढत्या तापमानामुळे मान्सूनचा लहरीपणा, पावसाची तूट आणि जलसाठ्यात झालेली मोठी घट यामुळे कृषी उत्पादन आणि रब्बी हंगाम धोक्यात आला आहे. केवळ भारतच नव्हे तर जागतिक स्तरावर अन्न, इंधन आणि अर्थकारणाची साखळी कोलमडत असून, आगामी काळात उपासमारीचे सावट दाटले आहे. या राष्ट्रीय आणि जागतिक आणीबाणीचा मुकाबला करण्यासाठी तातडीने प्रभावी जलव्यवस्थापन आणि दूरगामी उपाययोजना करण्याची नितांत गरज आहे.

जागतिक हवामान बदलाचे चक्र आता मानवाच्या अस्तित्वाशी आणि अन्नसुरक्षेशी खेळू लागले आहे, याचे अत्यंत प्रखर आणि डोळ्यात अंजन घालणारे वास्तव सध्या जग अनुभवत आहे. पॅसिफिक महासागरात निर्माण झालेली उष्णतेची अभूतपूर्व लाट आणि त्यातून आकाराला आलेला सुपर अलनिनो हा केवळ हवामानाचा एक स्थानिक बदल राहिलेला नाही, तर तो संपूर्ण पृथ्वीवरील अन्नसाखळी, अर्थव्यवस्था आणि मानवी समाजजीवनासमोर उभे ठाकलेले एक महाभयंकर संकट बनला आहे. राज्यावर ओढवलेल्या दुष्काळी परिस्थितीमागे अलनिनोचाच हात असून त्याची तीव्रता आणखी वाढणार असल्याचा इशारा प्रशासनाकडून दिला गेला आहे; तसेच आंतरराष्ट्रीय स्तरावर ग्लोबल साऊथ आणि जगासमोर अन्नाचे मोठे संकट उभे राहणार असल्याची भीती व्यक्त केली जात आहे. हे दोन्ही संकेत एकाच भीषण वास्तवाची पुनरावृत्ती करत आहेत. आज भारताचा जवळपास पन्नास टक्क्यांहून अधिक भूभाग दुष्काळी झळा सोसत असताना, हा प्रश्न केवळ शेतीपुरता मर्यादित न राहता एका राष्ट्रीय व जागतिक आणीबाणीच्या स्वरूपात आपल्यासमोर उभा ठाकला आहे.

अलनिनोची ही संकल्पना आता केवळ हवामान शास्त्रज्ञांच्या अभ्यासापुरती राहिलेली नाही. जेव्हा विषुववृत्तीय प्रशांत महासागराच्या पाण्याच्या तापमानात साधारण वाढ होते, तेव्हा त्याला सामान्य अलनिनो म्हटले जाते; परंतु जेव्हा हे तापमान नेहमीपेक्षा तब्बल तीन अंश सेल्सिअस किंवा त्याहून अधिक वाढते, तेव्हा त्याला सुपर अलनिनो असे म्हटले जाते. जागतिक हवामान संघटना आणि अमेरिकेच्या नोवा या संस्थेच्या अहवालानुसार, सध्या पॅसिफिक महासागराचे तापमान या धोकादायक पातळीवर पोहोचले आहे. याआधी १८७७-७८ च्या काळात अशाच प्रकारच्या भीषण मेडिसन अलनिनोचा सामना जगाला करावा लागला होता, ज्यामध्ये तीव्र अन्नटंचाई आणि दुष्काळामुळे जगभरात कोट्यवधी लोकांना जीव गमवावा लागला होता. आज तब्बल दीडशे वर्षांनंतर पुन्हा तीच जुनी आणि काळी परिस्थिती इतिहासाची पुनरावृत्ती करते की काय, अशी भीती निर्माण झाली आहे. अन्न (फूड), इंधन (फ्युएल), खत (फर्टिलायझर) आणि अर्थकारण (फायनान्स) या घटकांची चौकट आज जागतिक स्तरावर पूर्णपणे कोलमडण्याच्या मार्गावर आहे. कृषी

उत्पादनात घट झाल्याने अन्नाचा तुटवडा निर्माण झाला आहे, प्रचंड उष्णतेमुळे इंधनाची मागणी आणि विस्कळीत पुरवठ्यामुळे खतांचा तुटवडा निर्माण झाला आहे, आणि या सगळ्याचा अंतिम परिणाम जागतिक अर्थकारणावर आणि महागाईवर होत आहे.

भारतासारख्या कृषीप्रधान देशात या सुपर अलनिनोचे दुष्परिणाम अत्यंत वेगाने आणि तीव्रतेने दिसून येत आहेत. यंदाच्या मान्सूनच्या वितरणात या घटकाचा थेट प्रभाव स्पष्टपणे जाणवला. देशात पावसाची एकूण तूट नोंदवली गेली असून महाराष्ट्रासारख्या अनेक राज्यांमध्ये ऑगस्ट आणि सप्टेंबर या महत्त्वपूर्ण महिन्यांत पावसाने मोठा खंड दिला. परिणामी, हातातोंडाशी आलेली पिके करपून गेली आणि शेतकरी पुन्हा एकदा आर्थिक संकटाच्या खाईत लोटला गेला. जलसंपदा विभागाच्या आकडेवारीनुसार धरणांमधील जलसाठा मागील वर्षांच्या तुलनेत चिंतेत पाडणारा आहे. आयआयटी गांधीनगरच्या दुष्काळ मॉनिटरनुसार महाराष्ट्रसह कर्नाटक, राजस्थान, गुजरात, मध्य प्रदेश आणि छत्तीसगडच्या काही भागांत दुष्काळी परिस्थितीने गंभीर रूप धारण केले आहे. सप्टेंबर महिन्याच्या अखेरीस घेतलेल्या निर्णयात राज्यात दुष्काळ जाहीर केला, तो याच वास्तवाची पावती देणारा होता. पावसाच्या अभावामुळे जमिनीतील ओलावा पूर्णपणे नष्ट झाला असून, त्याचा थेट परिणाम आता रब्बी हंगामावर होत आहे. जर रब्बीचे उत्पादन अपेक्षेपेक्षा खूपच कमी राहिले, तर २०२७ च्या सुरुवातीलाच अन्नधान्याचे भाव गगनाला भिडतील आणि सर्वसामान्यांच्या ताटात अन्नाचा तुटवडा निर्माण होण्यास वेळ लागणार नाही.

हा धोका केवळ भारतापुरता मर्यादित नसून जगातील अनेक देशांमध्ये या महासंकटामुळे हाहाकार उडाला आहे. ऑस्ट्रेलियापासून ब्राझीलपर्यंत आणि डेनमार्कपासून जपानपर्यंत सर्वत्र अलनिनोचे विचित्र आणि घातक परिणाम दिसत आहेत. ऑस्ट्रेलियात तीव्र उष्णतेमुळे सरासरीपेक्षा खूप कमी पाऊस झाल्याने जंगलांना वणवे लागण्याचे मोठे संकट निर्माण झाले आहे. ब्राझीलच्या ॲमेझॉन जंगलात पारंपरिक परिसंस्थेवर परिणाम झाल्यामुळे तिथल्या विशिष्ट जैविक प्रजाती आणि मुंग्या नाहीशा होत आहेत. डेनमार्कसारख्या युरोपीय देशात कोकोच्या तीव्र तुटवडा निर्माण झाल्याने चॉकलेट उद्योगाला घरघर लागली आहे, तर जपानच्या किनाऱ्यांवर समुद्राचे तापमान वाढल्याने पारंपरिक थंड पाण्याचे मासे नाहीसे होऊन उष्ण कटिबंधीय माशांचे स्थलांतर झाल्याचे पाहायला मिळत आहे. संयुक्त राष्ट्राच्या अन्न आणि कृषी संघटनेने म्हणजेच एफएओने स्पष्ट केले आहे की, सुपर अलनिनोच्या प्रभावामुळे जागतिक अन्न उत्पादन साखळी इतकी विस्कळीत होईल की, आगामी काळात कोट्यवधी लोकांना उपासमारी आणि कुपोषणाच्या अथांग संकटाचा सामना करावा लागेल. द गार्डियन आणि क्लायमेट इम्पॅक्ट लॅबच्या अहवालांनी तर आगामी काही महिन्यांत तीव्र उष्णतेच्या लाटांमुळे जगभरात शेकडो लोकांना जीव गमवावा लागण्याचा धोका वर्तवला आहे, जो अत्यंत गंभीर आणि विचार करायला लावणारा आहे.

भारताच्या दृष्टीने विचार केल्यास, आगामी एक वर्ष अतिशय कसोटीचे असणार आहे. हवामान शास्त्रज्ञांच्या मते, ऑक्टोबर २०२६ ते फेब्रुवारी २०२७ हा काळ सुपर अलनिनोचा सर्वोच्च आणि सर्वात भीषण काळ असणार आहे. या काळात पॅसिफिक महासागरातील उष्णता आपल्या उच्चांकी पातळीवर असेल, ज्याचा थेट परिणाम भारताच्या हिवाळ्यावर आणि पुढील उन्हाळ्यावर होईल. उत्तर आणि मध्य भारतातून हिवाळा जवळपास गायब होऊन तापमान अपेक्षेपेक्षा जास्त राहण्याचा अंदाज आहे, तर हिमालयात होणारी बर्फवृष्टी घटल्यामुळे नद्यांच्या पाण्याच्या प्रवाहांवरही विपरीत परिणाम होऊ शकतो. एवढेच नव्हे तर, जर हा प्रभाव असाच राहिला तर २०२७ चे उन्हाळे मानवाने कधीही पाहिले नसतील इतके प्रखर असतील आणि त्यानंतर येणारा २०२७ चा मान्सूनही लांबणीवर पडण्याची दाट शक्यता आहे. सलग दोन्ही वर्षे मान्सूनमध्ये खंड पडल्यास देशाची अर्थव्यवस्था आणि ग्रामीण भागातली क्रेमशक्ती पूर्णपणे कोलमडू शकते.

या संपूर्ण परिस्थितीचे गांभीर्य ओळखून आता केवळ तात्पुरत्या उपाययोजना करून चालणार नाही, तर एका दूरगामी आणि भक्कम धोरणाची नितांत गरज आहे. अन्नसुरक्षा ही देशाच्या राष्ट्रीय सुरक्षेचाच एक भाग मानली पाहिजे. पाणी साठवणुकीचे विकेंद्रीकरण, जलसंधारणाच्या कामांना युद्धपातळीवर गती देणे, दुष्काळप्रवण भागात सिंचनाचे आधुनिक पर्याय उपलब्ध करून देणे आणि शेतकऱ्यांना या नैसर्गिक संकटातून सावरण्यासाठी आर्थिक व तांत्रिक आधार देणे अत्यंत आवश्यक ठरले आहे. अन्नधान्याचा तुटवडा होऊ नये म्हणून योग्य अन्नधान्य साठ्याची निर्मिती करणे आणि सार्वजनिक वितरण प्रणाली अधिक पारदर्शक व बळकट करणे गरजेचे आहे. सुपर अलनिनोसारखी आव्हाने ही केवळ एका राज्याची किंवा एका देशाची नसून संपूर्ण वसुंधरेची समस्या बनली आहे. निसर्गाच्या या रौद्ररूपाचा मुकाबला करण्यासाठी राजकीय इच्छाशक्ती, वैज्ञानिक उपाययोजना आणि सामाजिक जाणीव या तिन्हींचा समन्वय साधून तातडीने पावले उचलण्याची वेळ आज आली आहे, अन्यथा येणारा काळ मानवजातीसाठी अत्यंत बिकट ठरू शकतो.

विशेष

उदयराज साऊळ

घटस्थापनेपासून विजयादशमीपर्यंत चैतन्याचा आणि विजयाचा उत्सव

भारतीय संस्कृतीमध्ये सण-उत्सवांना आणि विशेषतः आध्यात्मिक पर्वणीला अतिशय महत्त्वाचे स्थान आहे. वर्षभरात येणाऱ्या विविध सणांपैकी 'नवरात्रोत्सव' हा केवळ एक धार्मिक विधी नसून तो स्त्रीशक्तीच्या आराधनेचा, आत्मशुद्धीचा आणि सामाजिक एकतेचा अत्यंत पवित्र महोत्सव मानला जातो. आदिशक्ती महर्षी दुर्गामातेच्या नऊ रूपांची नऊ दिवस मनोभावे उपासना करणारा हा उत्सव संपूर्ण भारतभर अत्यंत उत्साहात, चैतन्यात आणि श्रद्धेने साजरा केला जातो. घटस्थापनेपासून सुरू होणाऱ्या या नऊ दिवसांच्या प्रवासात केवळ देवपूजाच नव्हे, तर संपूर्ण निसर्ग आणि मानवी जीवनातील सकारात्मक ऊर्जेचा उत्सव अनुभवायला मिळतो.

हिंदू पंचांगानुसार अश्विन शुद्ध प्रतिपदेपासून ते विजयादशमीपर्यंत नवरात्रोत्सव साजरा केला जातो. हा काळ ऋतुपरिवर्तनाचा असतो, ज्यामध्ये निसर्गात मोठा बदल होत असतो. या नऊ दिवसांत सृष्टी नवनिर्मितीच्या आणि चैतन्याच्या नवीन टप्प्यात प्रवेश करते. घटस्थापना हा या उत्सवाचा मुख्य आरंभबिंदू असतो, ज्यामध्ये मातीची वेदी तयार करून त्यात नान्य धान्यांची पेरणी केली जाते. ही नवअंकुरांची लागवड म्हणजे निसर्गाच्या सुजलाम सुफलामतेचे आणि समृद्धीचे प्रतीक असते. या काळात घरोघरी, मंदिरांमध्ये अखंड दीप प्रज्वलित केला जातो, जो ज्ञानाचा, प्रकाशाचा आणि अंधकारनाशक ऊर्जेचा संदेश देतो. शैलपुत्रीपासून सिद्धदात्रीपर्यंतच्या नऊ रूपांचे पूजन म्हणजे मानवी जीवनातील विविध टप्प्यांचे आणि मूल्यांचे दर्शन होय. धैर्य, करुणा, बुद्धिमत्ता, संयम आणि सामर्थ्य या सर्व गुणांचा समुच्चय म्हणजे देवी दुर्गा आहे. नवरात्रोत्सव आपल्याला याच गुणांची आठवण करून देतो आणि आपल्या अंतःकरणातील दुर्गुणांचा, आळसाचा आणि नकारात्मकतेचा नाश करण्याची प्रेरणा देतो.

आधुनिक काळात नवरात्रोत्सवाचे स्वरूप मोठ्या प्रमाणावर बदलले आहे. पूर्वी हा उत्सव प्रामुख्याने धार्मिक विधी आणि कौटुंबिक पातळीपुरता मर्यादित होता, परंतु आज तो एक मोठा सार्वजनिक आणि सांस्कृतिक सोहळा बनला आहे. विशेषतः महाराष्ट्रात आणि गुजरातमध्ये या उत्सवात दांडिया आणि गरबा यांसारख्या लोकनृत्यांचे विशेष आकर्षण असते. तरुणाई मोठ्या उत्साहात या नृत्यांमध्ये सहभागी होते, ज्यामुळे सांस्कृतिक वारसा जतन होण्यास मोठी मदत होते. रात्रीच्या वेळी लखलखणाऱ्या दिव्यांच्या रोषणाईत, पारंपरिक वेशभूषेत आणि संगीताच्या तालावर एकत्र येणारा समाज हा सामाजिक सलोख्याचे आणि आनंदाचे उत्तम उदाहरण सादर करतो. जातीपाती, वर्गभेद आणि उच्च-नीचतेच्या सर्व भिंती ओलांडून लोक एकत्र येतात आणि या महोत्सवाचा आनंद लुटतात. हा सोहळा माणसाला त्याच्या धावपळीच्या आयुष्यातून थोडा विराम देऊन आप्तस्वकीयांसोबत आनंद साजरा करण्याची अमूल्य संधी उपलब्ध करून देतो.

तथापि, या उत्सवाचा एक अत्यंत गंभीर आणि तात्त्विक पैलू देखील आहे, ज्याचा विसर पडणे आपल्याला परवडणारे नाही. नवरात्रोत्सव हा स्त्रीशक्तीचा गौरव करणारा उत्सव आहे. पुराणकाळापासून आजपर्यंत स्त्री ही सृष्टीची निर्माती, रक्षक आणि संहारक दोन्ही रूपे धारण करणारी मानली गेली आहे. दुर्गा मातेच्या रूपाने आपण स्त्रीच्या अफाट शक्तीचा आणि धैर्याचा सन्मान करतो. परंतु, एका बाजूला आपण नऊ दिवस देवीची पूजा करतो आणि दुसऱ्या बाजूला आजही समाजात महिलांवरील अत्याचार, असमानता आणि भेदभाव कमी झालेला नाही, ही अत्यंत शोकांतिका आहे. खऱ्या अर्थाने नवरात्रोत्सवाचे सार्थक तेव्हाच होईल, जेव्हा आपण समाजात प्रत्येक स्त्रीला सन्मानाचे, सुरक्षिततेचे आणि समानतेचे स्थान देऊ. स्त्रीचा आदर करणे, तिच्या स्वातंत्र्याचा स्वीकार करणे आणि तिला पुढे जाण्याची संधी देणे हीच खरी दुर्गापूजा ठरेल. आपण जेव्हा बाह्य रूपाने देवीची आराधना करतो, तेव्हा आपल्या घरातील आणि समाजातील लेकी-बाळींच्या पाठीशी खंबीरपणे उभे राहणे हे आपले आद्य कर्तव्य बनले पाहिजे.

या उत्सवाचा आध्यात्मिक आणि मानसिक दृष्टिकोनही तितकाच महत्त्वाचा आहे. नऊ दिवस उपवास करणे, ध्यान करणे, सात्त्विक आहार घेणे आणि मनाची एकाग्रता साधणे याचा थेट परिणाम आपल्या शारीरिक आणि मानसिक आरोग्यावर होतो. आजच्या ताणतणावयुक्त जीवनशैलीत मनाची शुद्धी करणे ही काळाची गरज बनली आहे. नवरात्र आपल्याला अंतर्मुख होण्याची संधी देतो. आपण आपल्यातील वाईट प्रवृत्ती, अहंकार, राग आणि लोभ यांसारख्या विकारांचे उच्चाटन करून एक उत्तम मनुष्य बनण्याचा संकल्प या काळात करू शकतो.

शेवटी, नवरात्रोत्सव हा केवळ पूजेचा सोहळा नसून तो मानवी चेतना जागृत करणारा एक दीपस्तंभ आहे. विजयादशमीच्या दिवशी रावणाचा वध आणि खोट्या सत्यावर मिळवलेला विजय हा मानवी जीवनातील चांगल्या विचारांच्या विजयाचा संदेश देतो. आपल्या प्रत्येकाच्या आत एक आंतरिक असुर आणि एक देवी दडलेली असते. आपण कोणत्या बाजूला बळ देतो, यावर आपले जीवन ठरते. या नवरात्रोत्सवात आपण सर्वांनी आपल्यातील सकारात्मक ऊर्जा ओळखून समाजहितासाठी आणि देशहितासाठी कार्य करण्याचा संकल्प केला पाहिजे. हा उत्सव आपल्या आयुष्यात सुख, शांती, समृद्धी आणि नवी ऊर्जा घेऊन येवो, याच सदिच्छा!

चित्ररंग

रमेश थापाडे

दृश्यम : द कन्क्लुजन

दृश्यम ही भारतीय चित्रपटसृष्टीतील एक अत्यंत लोकप्रिय आणि रोमांचक सस्पेन्स-थ्रिलर फ्रँचायझी आहे, जिने प्रेक्षकांच्या मनावर अफाट राज्य केले आहे. २०१५ मध्ये आलेल्या पहिल्या भागापासून ते २०२२ मधील दृश्यम २ च्या अभूतपूर्व यशापर्यंत, विजय साळगावकर आणि त्याच्या कुटुंबाची संघर्षकथा प्रेक्षकांसाठी नेहमीच आकर्षणाचे केंद्र राहिली आहे. आता या मालिकेचा अखेरचा आणि अत्यंत रंजक अध्याय दृश्यम : द कन्क्लुजन प्रेक्षकांच्या भेटीला आला असून, यात विजयची नवीन चाल आणि पोलिसांचा कसलेला तपास यांच्यातील चुरशीचा सामना एका निर्णायक वळणावर पोहोचला आहे.

भारतीय चित्रपटसृष्टीत काही कथा अशा असतात ज्या केवळ मनोरंजनापुरत्या मर्यादित न राहता प्रेक्षकांच्या मनाचा ताबा घेतात. असाच एक अविस्मरणीय प्रवास म्हणजे दृश्यम फ्रँचायझीचा विस्तार, ज्याने प्रेक्षकांना एका थक्क करणाऱ्या मानसिक आणि बौद्धिक संघर्षात अडकवून ठेवले आहे. जेव्हा जेव्हा चित्रपटगृहांच्या बाहेर रांगा लागतात आणि प्रेक्षकांच्या मनात एकच नाव घर करून जाते ते म्हणजे विजय साळगावकर. हा तोच सामान्य माणूस आहे, ज्याने कुटुंबाचे रक्षण करण्यासाठी कायदा, पोलीस यंत्रणा आणि संपूर्ण व्यवस्थेशी असा काही लढा दिला की ज्याचे दाखले आज चित्रपटसृष्टीत दिले जातात. या मालिकेच्या पहिल्या आणि दोन्ही भागाने जी लोकप्रियता मिळवली, तिने थ्रिलर चित्रपटांची व्याख्याच बदलून टाकली आहे. आता या मालिकेचा अंतिम अध्याय प्रेक्षकांच्या भेटीला २ ऑक्टोबर रोजी चित्रपटगृहात प्रदर्शित झाला आहे, ज्याने संपूर्ण चित्रपट जगतात एक वेगळीच खळबळ उडवून दिली आहे.

या संपूर्ण प्रवासाची सुरुवात तशी साऊथच्या मल्याळम चित्रपटसृष्टीपासून झाली होती, जिथे मोहनलाल यांनी साकारलेल्या पात्राने प्रेक्षकांना खिळवून ठेवले. मल्याळम भाषेतील त्या अप्रतिम कथेचे हिंदी रूपांतर जेव्हा अजय देवगणच्या रुपात पडद्यावर उतरले, तेव्हा या कथेने एक वेगळाच उच्चांक गाठला. एका सामान्य केबल व्यवसायीपासून ते कुटुंबासाठी कोणत्याही थराला जाणाऱ्या एका कर्तव्यदक्ष पित्यापर्यंतचा विजय साळगावकर यांचा प्रवास थक्क करणारा आहे. २०१५ मध्ये जेव्हा या कथेचा पहिला भाग प्रदर्शित झाला, तेव्हा कोणालाही अंदाज नव्हता की हा चित्रपट भारतीय प्रेक्षकांच्या मनावर इतके खोलवर राज्य करेल. चित्रपटातील प्रत्येक पात्र, मग ती विजयची पत्नी नंदिनी असो, किंवा त्याच्या दोन मुली असो, प्रत्येक जण या संकटात समरस झालेला दिसतो. विशेष म्हणजे, या संपूर्ण कथेचा मूळ पाया कुठल्याही महानायक किंवा ॲक्शन हिरोवर आधारित नाही, तर एका सर्वसामान्य माणसाच्या बुद्धिमत्तेवर आणि त्याच्या सिनेमाच्या अफाट वेडावर उभा आहे. विजय साळगावकर हा असा व्यक्ती आहे जो पोलिसांच्या कडक पहारा आणि चौकशीतही आपल्या कुटुंबाला सुरक्षित ठेवण्यासाठी चित्रपट बघून शिकलेल्या क्लृप्त्यांचा वापर करतो. ही साधीच पण अत्यंत प्रभावी कल्पना प्रेक्षकांना कायमची आपलीशी वाटली.

अडीच तासांचा अखंड आणि खिळवून ठेवणारा थरारक अनुभव

पहिल्या भागाच्या यशान्यानंतर जेव्हा २०२२ मध्ये दुसरा भाग आला, तेव्हा प्रेक्षकांच्या अपेक्षा शिगेला पोहोचल्या होत्या. दुसऱ्या भागाने केवळ बॉक्स ऑफिसवरच रेकॉर्ड मोडले नाहीत, तर प्रेक्षकांच्या बौद्धिक कुतूहलाला एका नव्या पातळीवर नेऊन ठेवले. पोलिसांची भूमिका साकारणाऱ्या कलाकारांनी विजयच्या पाठीमागे लावलेला ससेमिरा आणि प्रत्येक वेळी विजयची एक पाऊल पुढे असणारी चाल प्रेक्षकांना खिळवून ठेवणारी ठरली. आता जेव्हा या मालिकेचा शेवटचा आणि निर्णायक टप्पा समोर आला आहे, तेव्हा प्रेक्षकांच्या मनात अनेक प्रश्न घर करून राहिले आहेत. या संपूर्ण प्रवासात विजयची भूमिका साकारणाऱ्या अजय देवगणचा अभिनय जितका प्रभावी आहे, तितकाच या कथेचा शेवट कसा होणार याबद्दलचा सस्पेंस गडद होत चालला आहे. चित्रपटाचे दिग्दर्शक अभिषेक पाठक यांनी अत्यंत अभ्यासपूर्ण पद्धतीने या कथेला अंतिम वळण दिले आहे. त्यांनी एका मुलाखतीत स्पष्ट केले होते कि हा चित्रपट केवळ व्यावसायिक यश मिळवण्यासाठी बनवलेला नाही, तर यामागची कथा प्रेक्षकांच्या भावनांशी जोडलेली आहे. तब्बल चार वर्षे या कथेच्या लेखनासाठी दिली गेली आहेत, ज्यावरून समजते कि चित्रपटाच्या गुणवत्तेशी कोणतीही तडजोड केली गेलेली नाही.

चित्रपटाच्या या तिसऱ्या पर्वात केवळ पात्रांचे भावविश्वच बदललेले नाही, तर संपूर्ण कथेचा कॅनव्हास अधिक मोठा झाला आहे. विजय साळगावकर समोर आता केवळ स्थानिक पोलिसांचा सामना करण्याचे आव्हान नाही, तर राष्ट्रीय पातळीवरील आणि अत्यंत उच्च बौद्धिक क्षमता असणाऱ्या यंत्रणेविरुद्ध लढा द्यायचा आहे. आधीच्या भागांमध्ये आपण पाहिले कि विजयने कशा प्रकारे आपल्या कुटुंबाला वाचवण्यासाठी एका कोपऱ्यात बसून संपूर्ण तपास यंत्रणेला वेठीस धरले होते. मात्र, वेळ जसजशी पुढे सरकत जाती, तसतसे पुराव्यांचे धागेदोरे अधिक गुंतागुंतीचे होत जातात. प्रेक्षकांच्या दृष्टीने हा चित्रपट केवळ एक मर्डर मिस्ट्री नसून, एका गुन्हेगाराच्या मानसिकतेचा आणि त्याच्या पश्चातापाचाही प्रवास आहे. विजयच्या चेहऱ्यावर दिसणारी ती शांतता आणि त्याच्या डोळ्यांमागील प्रचंड धाकधूक प्रेक्षकांना थक्क करून सोडते. तो एक असा नायक आहे ज्याला आपण सरस ठरवू शकतो, ना पूर्णपणे अपराधी मानू शकतो. कायद्याच्या पुस्तकात नसलेले परंतु न्यायाच्या तराजूत तंतोतंत बसणारे नियम तो स्वतःसाठी तयार करतो, आणि हाच विरोधाभास प्रेक्षकांना त्याच्या पाठीशी उभे राहण्यास भाग पाडतो.

या तिसऱ्या टप्प्यात परिस्थिती पूर्वीसारखी सोपी राहिलेली नाही. विजय साळगावकर समोर या वेळी केवळ जुन्या केसेसचा तपास करण्याचे आव्हान नाही, तर एका नवीन आणि अधिक चलाख पोलीस अधिकाऱ्याशी त्याचा सामना होणार आहे. आधीच्या भागांमध्ये अक्षय खन्नाने आपल्या अभिनयाने जी धाकधूक निर्माण केली होती, तीच धुरा आता जयदीप अहलावत यांनी क्राइम ब्रांचच्या एका अत्यंत हुशार एसपीच्या भूमिकेतून सांभाळली आहे. जयदीप अहलावत यांची कामाची शैली आणि त्यांचा शांत पण भेदक स्वभाव विजयच्या विचार करण्याच्या पद्धतीला थेट आव्हान देणारा ठरणार आहे. आता खरी लढाई बुद्धिवंतांची आहे. एकीकडे कुटुंबाचा जीव वाचवण्यासाठी सर्वस्व पणाला लावणारा विजय आणि दुसरीकडे सत्याचा शोध घेण्यासाठी कोपरानिओपा शोधणारा पोलीस अधिकारी, यांच्यातील हा संघर्ष म्हणजे केवळ एक सिनेमा नसून मनाचा खेळ आहे. चित्रपटाचे दिग्दर्शक आणि लेखकांनी हे सुनिश्चित केले आहे कि प्रेक्षकांच्या अपेक्षांचा वॉर्डोरा भंग होणार नाही आणि त्यांना प्रत्येक क्षणी एका नव्या रहस्याचा उलगडा होत राहील.

चित्रपटाच्या या अखेरच्या पर्वात तांत्रिक बाजू आणि कलाकारांची निवड अत्यंत चोख असल्याचे दिसून येते. तब्बल १५० मिनिटांच्या या चित्रपटात एकही अनावश्यक प्रसंग किंवा गाणे ठेवलेले नाही, ज्यामुळे कथेचा वेग आणि ओघ अखंडित राहतो. चित्रपटाला मिळालेले यू/ए प्रमाणपत्र आणि कुठल्याही प्रकारची कात्री न लावता प्रदर्शित होणे हे दर्शवते कि निर्मात्यांचा आपल्या कथेवर आणि पटकथेवर किती गाढ आत्मविश्वास आहे. श्रिया सरन, इशिता दत्ता आणि मृणाल जाधव या सर्वच कलाकारांनी पुन्हा एकदा साळगावकर कुटुंबातील आपले जुने नाते अत्यंत जिवंतपणे उभे केले आहे. तब्बूची पोलिसांच्या भूमिकेतील जरब आणि नवीन अभिनेत्यांची भर यामुळे चित्रपटाची रंगत आणखी वाढली आहे. प्रेक्षकांना ठाऊक असते कि विजय काय करणार आहे, तरीसुद्धा त्याची पुढची चाल काय असेल हे पाहण्यासाठी प्रत्येकाच्या मनात एक अज्ञाताची भीती आणि उत्सुकता कायम असते. हीच या फ्रँचायझीची खरी जादू आहे.

भारतीय चित्रपटसृष्टीच्या इतिहासात जेव्हा जेव्हा सस्पेन्स थ्रिलर चित्रपटांचा उल्लेख केला जाईल, तेव्हा दृश्यमचे नाव कायम अग्रक्रमाने घेतले जाईल. या कथेचे सर्वात मोठे वैशिष्ट्य म्हणजे तिची साधी मांडणी असूनही ती प्रेक्षकांना खिळवून ठेवणारी आहे. कोणताही मोठा तामझाम न करता, केवळ मानवी स्वभावाच्या आणि नातेसंबंधांच्या आधारावर उभी राहिलेली ही इमारत अचंबित करणारी आहे. विजय साळगावकरची ही अखेरची लढाई केवळ पोलिसांविरुद्ध नसून ती काळाच्या आणि पुराव्यांच्या विरुद्धची आहे. आजच्या डिजिटल युगात जिथे प्रत्येक गोष्ट सीसीटीव्ही कॅमेरे आणि डिजिटल डेटाद्वारे ट्रॅक केली जाती, तिथे एका साध्या माणसाने तंत्रज्ञानाला आणि आधुनिक तपासाला दिलेले आव्हान अत्यंत रंजक वाटते. प्रेक्षक जेव्हा चित्रपट पाहतात, तेव्हा ते केवळ पडद्यावर घडणाऱ्या घटना बघत नाहीत, तर ते स्वतः विजयच्या जागी स्वतःला कल्पून विचार करू लागतात. जर आपण तिथे असतो, तर आपण काय केले असते? हा प्रश्न प्रेक्षकांच्या मनात घोळत राहतो आणि हीच कोणत्याही उत्तम कथेची सर्वात मोठी पावती असते.

कालपरत्वे बदलत जाणारे सिनेमॅटिक विश्व आणि प्रेक्षकांची बदललेली आवड या पार्श्वभूमीवर दृश्यम सारख्या चित्रपटांनी हे सिद्ध करून दाखवले आहे कि जर पटकथा मजबूत असेल आणि दिग्दर्शन उत्तम असेल, तर प्रेक्षक आजही उत्तम आशयाला डोक्यावर घेतात. विजय साळगावकरचे पात्र हे भारतीय चित्रपटसृष्टीच्या इतिहासात एका अशा सामान्य माणसाचे प्रतीक बनले आहे, जो अस्मानी संकटांसमोर कधीही गुडघे टेकवत नाही. तो गुन्हेगार आहे की आपल्या कुटुंबाचा रक्षक, या नैतिक द्विधेत प्रेक्षकांनाही अडकवून ठेवण्याचे कसब या चित्रपटाने साध्य केले आहे. जेव्हा चित्रपट संपतो, तेव्हा प्रेक्षकांच्या मनात अनेक विचार घर करतात आणि कायद्याच्या चौकटीत राहून न्याय मिळवणे किंवा स्वतःच्या हाताने न्याय निर्माण करणे यावर चर्चा सुरू होतात. या अंतिम अध्यायाने केवळ एका कथेला पूर्णविराम दिलेला नाही, तर भारतीय थ्रिलर चित्रपटांच्या इतिहासात एक नवा मानदंड प्रस्थापित केला आहे. विजयच्या या अखेरच्या डावात तो जिंकणार की पोलीस त्याचा हा किल्ला उद्ध्वस्त करणार, याचे उत्तर शोधताना प्रेक्षकांचा हा प्रवास कायमचा स्मरणात राहणारा ठरणार आहे.

पुस्तक परिचय

प्रा. शाम जोगळेकर
मो. ९२७३३४३१७७

अनुभवांची खुमारी... मी कोकणचो डॉक्टर

कोकणच्या मातीचा अस्सल सुगंध आणि तिथल्या जनमानसाचं अत्यंत जिवंत चित्र उभं करणारे "मी कोकणचो डॉक्टर' हे पुस्तक म्हणजे वैद्यकीय अनुभवांची एक अप्रतिम अनुभूती आहे. सुप्रसिद्ध समीक्षक प्रा. शाम जोगळेकर यांनी या पुस्तकाच्या रूपाने कोकणातील डॉक्टर-पेशंटच्या जिव्हाळ्याच्या नात्यावर आणि ग्रामीण भागातील आरोग्यसेवेच्या वास्तवावर अतिशय मार्मिक आणि रंजक प्रकाश टाकला आहे. प्रा. जोगळेकर यांच्या अभ्यासपूर्ण आणि ओघवत्या शैलीतील या पुस्तकाच्या परिचयामुळे कोकणातील आरोग्यसेवेचा हा अनोखा प्रवास वाचकांसमोर अधिक प्रभावीपणे उलगडतो.

-संपादक

‘मी कोकणचो डॉक्टर’ हे डॉ.मिलिंद कुलकर्णीलिखित पुस्तक पुण्याच्या समकालीन प्रकाशनने, देखण्या रूपात प्रकाशित केले आहे. मनोगतमध्ये डॉ. मिलिंद यांनी आपले विचार स्पष्टपणे मांडले आहेत. ते आपल्या, डॉक्टर पत्नीसह कोल्हापूर सोडून कोकणात आले आणि तेथेच दीर्घकाळ स्थायिक झाले. शेवटी ते लिहितात, ‘मी काही देवमाणूस नाही. मी फार चांगला, सर्वोत्तम डॉक्टर नाही, याची मला पक्की खात्री आहे. फक्त मला एक कळतं, की हा कोकणी माणूस माझा आहे, त्याच्याविषयी मला खोल, आतून प्रेम आहे आणि या माणसाने आणि मातीने मला अधिक समृद्ध केलं आहे.’ या पुस्तकात एकूण २१ लेख आहेत. पुस्तकाचे समर्पक मुखपृष्ठ, आतील मांडणी स्वप्नदीप क्रिएटिव्हज् यांची आहे.आतील अप्रतिम चित्रे दीपक संकपाळ यांची आहेत.

‘घाटावरचा डॉक्टर आणि त्याचे कोकणी पेशंट’ या पहिल्या लेखात डॉ. मिलिंद यांनी कोणताही पेशंट का नाकारता येत नाही, हे स्पष्ट केले आहे. अनेक वेळा आपली बुद्धी वापरून, पुस्तकी ज्ञान विसरून रुग्ण तपासावे लागतात. उपचारही करावे लागतात. डोकेही शांत ठेवावे लागते. कारण सामान्यपणे ग्रामीण भागातील पेशंट मागची तपासणीची कागदपत्रे आणत नाहीत, त्याविषयीची माहितीही सांगत नाहीत. बोंबुल नावाचा कीटक कानात गेलेले, साप, विंचू चावल्यावर घाबरेघुबरे पेशंट तपासताना आलेले अनुभव नोंदविले आहेत. कोकणातील वैद्यकीय श्रद्धा-अंधश्रद्धा मजेशीर असतात. त्यांच्यावर कोकणी माणसाची अतूट श्रद्धा असते. उदा. डॉक्टरना कावीळ समजत नाही. कावीळ फक्त गावठी वैद्यच बरी करू शकतो. सलाईन थंड असते. जंत आवाज करतात, त्याचे औषध थंडीत घेता नये, या विविध पक्क्या गैरसमजुतींचा मिलिंद यांनी उल्लेख केला आहे आणि सामनाही! बाजारच्या दिवशी डॉक्टरना दुपारी जेवायलाही वेळ मिळत नाही. इतके पेशंट येतात. कारण त्यांना बाजारातली खरेदी करून, तपासणीनंतर औषध घेऊन संध्याकाळी आपले घर गाठायचे असते. परिणामी डॉक्टरना तपासणीची फी देखील काही रुग्ण देऊ शकत नाहीत.

सुनंदाबाईंच्या संदर्भातील हृद्य किस्सा मिलिंद यांनी मोकळेपणाने, आपली चूक मान्य करत, मांडला आहे. सुरुवातीच्या काळात प्रॅक्टिस सुरू केली, तेव्हा औषधे इंजेक्शनसकट मिलिंद यांची फी बारा रुपये होती. गेल्या सोळा वर्षांत ती हळूहळू वाढत गेली, याची जाणीवही डॉक्टरना होती. मात्र पेशंटसाठी उधारीची वही ठेवावी लागत नाही. कारण कोकणी माणूस प्रामाणिकपणे राहिलेली रक्कम आणून देतो, हे मिलिंद सोदाहरण स्पष्ट करतात. मिलिंद यांनी आपल्या पहिल्या व्हिजिटचा अनुभव,

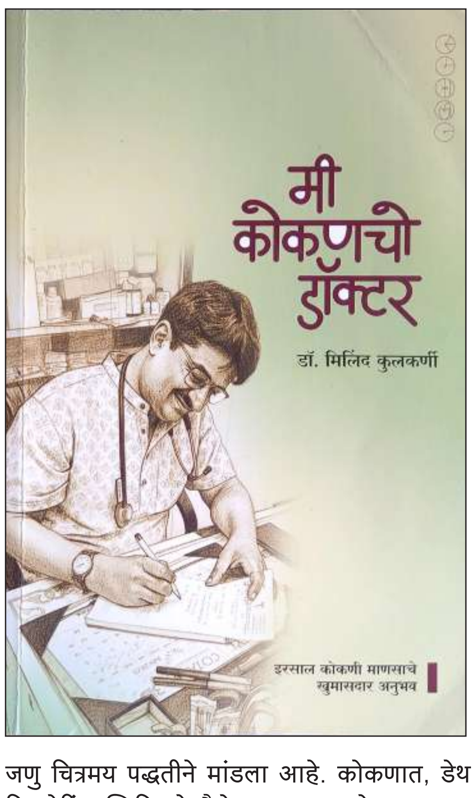

जणु चित्रमय पद्धतीने मांडला आहे. कोकणात, डेथ डिक्लेरिंग व्हिजिटचे पैसे नसतात, याचे वाचकाला आश्चर्य वाटते. काही डॉक्टर मित्र एकत्र जमल्यावर परस्परांचे अनुभव सांगतात. मिलिंद यांनी डिस्पोजेबल इंजेक्शन नीडल्स वापरायला सुरुवात केली होती. तसेच पेशंटसाठी त्यांनी सूचनाफलक लावला होता. परंतु त्याकडे रुग्ण दुर्लक्ष करीत. मिलिंद यांच्या मते बाळाच्या प्रकृतीतले चढउतार फक्त त्याची आईच सांगू शकते, याचा विलक्षण अनुभव ‘सूचनाफलक’ या लेखामध्ये लेखकाने मांडला आहे.

सिरीयस पेशंटला स्वतःच्या गाडीतून कणकवलीला कन्सल्टंटकडे, डॉक्टरांना वेळोवेळी न्यावे लागत असे. बहुसंख्य पेशंट अतिशय गरीब असल्यामुळे त्यांना मिलिंद यांचाच आधार वाटे. त्यामुळे निर्माण झालेले विविध हृदयद्रावक प्रसंग ‘भाऊ तुम्ही चला’ या लेखात मांडले आहेत. रात्रीच्या वेळी येणाऱ्या पेशंटविषयीचे विविध अनुभव एका लेखात सविस्तरपणे मांडले आहेत. ‘कोकणी दवाई सुंदरी’ या लेखात, अल्पशिक्षित सिस्टरना प्रशिक्षण दिल्यावर, त्या तत्पर, उत्तम सेवा देण्यास तयार होत. याविषयी मिलिंद यांनी विविध अनुभव मांडले आहेत. कोकणी पेशंट सलाईन चढवा म्हणतो. मिलिंद यांनी याविषयीचे विविध अनुभव सविस्तरपणे मांडले आहेत. कोकणातल्या रुग्णांचा मुंबईतील डॉक्टरांवर प्रचंड विश्वास असल्यामुळे, त्यांच्याविषयी काळजीपूर्वक बोलावे लागते, असेही मिलिंद नोंदवितात, त्याचे कारण‘ कोकण-मुंबई : एक अतूट नातं’ या लेखातून अप्रतिमरित्या व्यक्त होते. सिंधुदुर्ग जिल्ह्याजवळ असणाऱ्या कोल्हापूर, बेळगाव, गोवा या ठिकाणी उत्तम वैद्यकीय सेवा उपलब्ध असूनही, अजूनही शेकडो किलोमीटर अंतरावरच्या मुंबईतच कोकणी रुग्णाला नेले जाते आणि कधीकधी त्याचे दुष्परिणामही सोसावे लागतात.

‘चाकरमानी सीझन’ या लेखामध्ये कोकणातील मुंबईत असणारे, मे महिन्यात किंवा गणपतीच्या सणाला निश्चितपणे गावाला येऊन आपल्या सर्व आप्तांना भेटतात. याकाळात कोकणातील अर्थव्यवस्थेला विलक्षण गती मिळते. सर्वच खुश असतात. डॉक्टरकडे चाकरमानी येऊन आई-वडिलांची वार्षिक तपासणी करून घेतात. सढळ हाताने घरातील सर्वांसाठी खर्च करतात. काही दिवसांच्या मुक्कामानंतर ते परत जातात, तेव्हा घरातील म्हातारा किंवा म्हातारी कासावीस होतात. लेखकाने हे सर्व नेमकेपणाने टिपले आहे. कोकणातील रिक्षावाला वाडीवरच्या रुग्णांना डॉक्टरकडे आणण्यासाठी, कोणती कामे करतो, तेही मिलिंद यांनी एका लेखामध्ये मांडले आहे. रिक्षावाला, डॉक्टरचा महत्त्वाचा साथीदारच ठरतो.

‘ॲडमिट पेशंटचे किस्से’, ‘गजाली पेशंट बरोबर’ या लेखांतून कोकणातील विविध वयोगटातील पेशंटच्या सुखदुःखाची कहाणी वाचकांसमोर नेमकेपणाने उलगडते. हॉस्पिटलमध्ये डिलिव्हरीसाठी पेशंट ॲडमिट झाली की त्याची संपूर्ण जबाबदारी मिलिंद यांच्या डॉक्टर पत्नीकडे असूनही ते अस्वस्थ का होतात, ते लेखामध्ये उत्तम प्रकारे मांडले आहे. या लेखातून डॉ. मिलिंद आणि त्यांची पत्नी, यांच्या स्वभावातील महत्त्वाचे पैलू स्पष्ट होतात.

सुखरूप डिलिव्हरी झाल्यावर नातेवाईकांना, मुलगा की मुलगी याविषयी प्रचंड कुतूहल असते. ‘मुलगा असेल तर जल्लोष आणि मुलगी असेल तर पोकळ, असू दे, असू दे ऐकलं की वाईट वाटतं. तिकडे त्या जन्मदात्रीने काय सोसले याचं वर्णन करायला माझ्याकडे शब्द नसतात.’ हे डॉक्टर नेमकेपणाने मांडतात. ‘पेशंटचे नवरे’, ‘आऊस, बहीण अन् वयनी’ हे दोन्ही लेख अप्रतिम आहेत. त्यामधून कोकणातील विविध वयोगटातील व्यक्तींचे स्वभावदर्शन नेमकेपणाने होते. ‘छोटे कोकणी दोस्त’ या लेखामध्ये पेशंट बरोबर येणाऱ्या मुलांशी डॉक्टरांची कशी गट्टी जमते, त्यांना खुश करण्यासाठी डॉक्टर आपल्याकडील छोट्या-मोठ्या विविध वस्तू देऊन, त्यांचे मन ते कसे जपतात ते स्पष्ट होते. डॉक्टरकडे एम.आर. येणे ही नित्याची गोष्ट. ग्रामीण भागातील, स्वस्तातील औषधे लिहून देणाऱ्या डॉक्टरविषयी त्यांना फारशी प्रीती का नसते, हे मिलिंद यांनी स्पष्ट केले आहे. डॉ. मिलिंद प्रिस्क्रिप्शनच्या उजव्या कोपऱ्यात विविध सूचना कशा लिहितात, ते त्यांनी सविस्तरपणे मांडले आहे. गरीब पेशंटला, औषधे उधार देण्याची डॉक्टर सूचना करतात आणि उरलेली रक्कम पेशंटनी न दिल्यास स्वतः देण्याची हमीही देतात, हे विशेष!

‘मी कोकणचो डॉक्टर’ या डॉ. मिलिंद कुलकर्णी यांच्या पुस्तकातून कोकणातील वातावरण, तेथील रुग्णांची स्वभाववैशिष्ट्ये, तेथील बोलीभाषा, डॉक्टर पती-पत्नी यांची प्रेमळ पण काहीशी भिन्न स्वभाव वैशिष्ट्ये, या सर्व गोष्टी मिलिंद यांच्या लेखनातून उत्तम प्रकारे व्यक्त होत आहेत. पुस्तकातील निवडक लेख अभिवाचनासाठी निश्चितच उपयुक्त ठरतील. डॉ. मिलिंद यांनी यापुढेही लिहित रहावे, यासाठी शुभेच्छा!

पुस्तकाचे नाव : मी कोकणचो डॉक्टर
लेखक : डॉ. मिलिंद कुलकर्णी.
प्रकाशक : समकालीन प्रकाशन, पुणे.
दुसरी आवृत्ती : मार्च २०२६
पृष्ठे : ११९, मूल्य : रु. २००/-

रायगड जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेची ८,३६७ कोटींची भरारी

अलिबाग, कोकणनामा वृत्त- रायगड जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेने ६६ वर्षांचा विश्वासाचा प्रवास पूर्ण करताना विकासाची गती कायम ठेवली असून, ३० सप्टेंबर २०२६ अखेर बँकेचा व्यवसाय ८,३६७.५७ कोटी रुपयांवर पोहोचला आहे. या प्रगतीच्या प्रवासात बँकेचे अध्यक्ष जयंत पाटील यांनी, ६६ वर्षांचा विश्वास आणि सातत्यपूर्ण प्रगती ही रायगड जिल्हा बँकेची खरी ओळख असल्याचे नमूद केले आहे. गेल्या अनेक वर्षांत बदलत्या काळानुसार बँकेला नवी दिशा देत आधुनिक बँकिंग आणि तंत्रज्ञानाचा स्वीकार केला असून, आजची व्यवसायवाढ ही सभासद, ग्राहक आणि कर्मचाऱ्यांच्या विश्वासाची व एकत्रित प्रयत्नांची फलश्रुती असल्याचे त्यांनी सांगितले आहे. रायगडच्या आर्थिक विकासाला अधिक बळ देत बँकेची ही प्रगतीची वाटचाल अशीच सुरू राहील, असा विश्वास त्यांनी व्यक्त केला आहे.

१९६० मध्ये स्थापन झालेल्या या बँकेने ६६ वर्षांच्या प्रवासात कृषी, सहकार आणि ग्रामीण अर्थव्यवस्थेला बळ देत विश्वासाची भक्कम परंपरा निर्माण केली आहे. बदलत्या काळानुसार आधुनिक तंत्रज्ञान आणि नवे बँकिंग स्वीकारत आता १० हजार कोटींच्या व्यवसायाच्या नव्या टप्प्याकडे बँकेची वाटचाल सुरू आहे. ३१ मार्च २०२६ रोजी ७,१०५.१४ कोटी रुपयांचा असलेला व्यवसाय ११ जुलै रोजी झालेल्या ६५ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेपर्यंत ८,००० कोटी रुपयांच्या पुढे गेला होता. सप्टेंबरअखेर बँकेने ८,३६७ कोटी रुपयांचा टप्पा गाठला असून, चालू आर्थिक वर्षाच्या पहिल्या सहा महिन्यांत बँकेच्या व्यवसायात तब्बल १,२६२ कोटी रुपयांहून अधिक वाढ झाली आहे. तसेच २०२६-२७ आर्थिक वर्षाच्या पहिल्या सहामाहीत बँकेने ७०.२५ कोटी रुपयांचा ढोबळ नफा नोंदविला आहे. सहकार, कृषी आणि ग्रामीण अर्थव्यवस्थेशी जोडलेली आपली भूमिका कायम ठेवत बदलत्या आर्थिक गरजांनुसार बँकेने विस्तारलेली सेवा आणि व्यवसायाची व्याप्ती यामुळे हा वर्धापनदिन बँकेच्या प्रगतीच्या नव्या पर्वाची नोंद करणारा ठरत आहे.

या प्रगतीबाबत बोलताना मुख्य कार्यकारी अधिकारी मंदार वर्तक यांनी सांगितले की, व्यवसायवाढीसोबत ग्राहकसेवा अधिक गतिमान, कर्जप्रक्रिया सुलभ आणि वसुली प्रभावी करण्यावर बँकेचा भर आहे. शासकीय योजनांचा लाभ पात्र शेतकरी सभासदांपर्यंत वेळेत पोहोचविण्यासाठी शाखास्तरावर विशेष प्रयत्न सुरू आहेत. बँकेच्या प्रगतीत अधिकारी, कर्मचारी आणि ग्राहकांचे योगदान महत्त्वाचे असून त्याबद्दल त्यांनी सर्वांचे मनःपूर्वक आभार मानले आहेत.

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर शेतकरी कर्जमाफी योजनेच्या २०२६ मधील अंमलबजावणीतही रायगड जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेने शेतकरी ग्राहकांना तत्पर सेवा दिली आहे. शासनाने जाहीर केलेल्या दुसऱ्या व तिसऱ्या यादीत बँकेच्या एकूण ७,३४२ पात्र सभासदांचा समावेश आहे. त्यापैकी ३,३९२ सभासदांचे आधार प्रमाणीकरण पूर्ण झाले असून, त्यांच्या खात्यात एकूण २०.४६ कोटी रुपयांची कर्जमाफीची रक्कम जमा करण्यात आली आहे. उर्वरित पात्र सभासदांचेही आधार प्रमाणीकरण लवकरात लवकर पूर्ण व्हावे, यासाठी बँकेच्या शाखास्तरावर विशेष प्रयत्न सुरू असून, संबंधित शेतकरी सभासदांशी संपर्क साधून त्यांना आवश्यक मार्गदर्शन व सहकार्य केले जात आहे.

दरम्यान, बँकेच्या संचालक मंडळाच्या बैठकीत बँकेच्या व्यवसायविस्ताराला अधिक गती देण्यासाठी स्वतंत्र विपणन विभाग सुरू करण्याचा महत्त्वाचा निर्णय घेण्यात आला आहे. या विभागाचे प्रादेशिक कार्यालय पनवेल येथे सुरू करण्यात येणार असून, बदलत्या बाजारपेठेच्या गरजा आणि नव्या ग्राहकांपर्यंत बँकेच्या सेवा अधिक प्रभावीपणे पोहोचविण्याच्या दृष्टीने हे पाऊल उचलण्यात आले आहे.

पर्यटकांची सुरक्षा ही सर्वोच्च प्राथमिकता ; सभापती प्रशांत नाईक यांच्याकडून उपाययोजनांवर भर

अलिबाग, कोकणनामा वृत्त- श्रीवर्धन-दिवेआगर येथील विद्यार्थ्यांच्या समुद्रातील दुर्घटनेने पर्यटनस्थळांवरील सुरक्षा व्यवस्थेकडे पाहण्याचा दृष्टिकोन बदलण्याची गरज अधोरेखित केली आहे. दुर्घटना घडल्यानंतर बचावकार्य करण्यापेक्षा दुर्घटना घडण्याची शक्यता आधीच ओळखून ती टाळण्यावर भर देण्याची भूमिका घेत अलिबाग परिषदेचे सभापती प्रशांत नाईक यांनी अलिबाग समुद्रकिनाऱ्यावरील सुरक्षा व्यवस्थेची प्रत्यक्ष पाहणी केली.

पर्यटकांची वाढती संख्या लक्षात घेता सर्व लाईफगार्डना अलर्ट मोडवर राहण्याच्या सूचना देण्यात आल्या. सध्या अलिबाग समुद्रकिनारी चार पुरुष व एका महिला लाईफगार्डची नियुक्ती असून, बचावासाठी एक स्पीडबोट, स्ट्रेचर, लाईफ जॅकेट्स तसेच भरती-ओहोटीच्या सूचनांसाठी सायरनची व्यवस्था उपलब्ध आहे.

समुद्रकिनाऱ्यावरील जीवरक्षकांची तैनाती, बचाव बोटी, सुरक्षा साधने, पर्यटकांची वर्दळ असलेली ठिकाणे आणि आपत्कालीन परिस्थितीत प्रतिसाद देण्याची यंत्रणा यांचा प्रशांत नाईक, मुख्याधिकारी सागर साळुंखे, अभियंता मुंडे यांनी आढावा घेतला. केवळ जीवरक्षक आणि बचाव बोटी उपलब्ध असणे पुरेसे नसून, कोणत्या ठिकाणी, कोणत्या परिस्थितीत आणि कोणत्या वेळी अधिक धोका निर्माण होऊ शकतो, याचे पूर्वनियोजन आवश्यक आहे, यावर त्यांनी भर दिला.

''पर्यटक समुद्राचा आनंद घेण्यासाठी येतात; त्यांना समुद्राची भीती वाटावी अशी परिस्थिती निर्माण व्हायला नको. त्यामुळे सुरक्षेच्या उपाययोजना या दुर्घटनेनंतरच्या प्रतिसादापुरत्या मर्यादित न राहता, दुर्घटना टाळण्याच्या दृष्टीने असायला हव्यात,'' असे प्रशांत नाईक यांनी स्पष्ट केले.

पर्यटकांची सुरक्षितता ही सर्वोच्च प्राथमिकता असून, समुद्रकिनाऱ्यावरील सुरक्षा व्यवस्थेचा नियमित आढावा घेऊन आवश्यक त्या उपाययोजना अधिक सक्षम करण्यावर भर दिला जाणार असल्याचे त्यांनी सांगितले.

रिलायन्सच्या नागोठणे मॅन्युफॅक्चरिंग डिव्हिजनतर्फे २४ गावांत विशेष स्वच्छता मोहीम!

नागोठणे, कोकणनामा वृत्त- रिलायन्स फाउंडेशन आणि रिलायन्स इंडस्ट्रीज लिमिटेड नागोठणे यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'स्वच्छता ही सेवा २०२६' अभियानांतर्गत २८ सप्टेंबर ते १ ऑक्टोबर २०२६ यादरम्यान परिसरातील ९ ग्रामपंचायतींमधील २४ गावांमध्ये व्यापक स्वच्छता उपक्रम राबविण्यात आला.

या अभियानात १४० जिल्हा परिषद शाळा व समुदाय शौचालयांची स्वच्छता, ८,३४६ चौ. मीटर क्षेत्रात गवत कापणी, १.३ किलोमीटर लांबीचे नाले-गटारे सफाई आणि १० ठिकाणांहून ३६ टन कचऱ्याची विल्हेवाट लावण्यात आली. तसेच अंतिम टप्प्यात ५३० किलो कचरा संकलित करून नागरिकांमध्ये जनजागृती करण्यात आली.

हा उपक्रम यशस्वी करण्यासाठी शशांक गोयल, अनिल डांगी, रमेश धनावडे, प्रसनजीत दास, अविनाश कदम, नाईसा जाकोब, सिद्धेश सोनटक्के, हरीश घासे, रॉयस्टन सैरिओ, वरदा कुलकर्णी, सचिन भागवत, निलेश दांडेकर, ब्रजेश साहू, सुजित गोराई, फेलिक्स, अनंत नारायण सतपथी, नेत्रानंद स्वाईन, कौशिक चक्रवर्ती, अजिंक्य पाटील, प्रेरक त्रिवेदी, रवींद्र मांडे, महेश राठोड, राहुल नारखेडे, मकरंद फडणीस, शिवाजी तोंडारे, सौरभ मल्ल, निखिल सोणकर, श्रीनिवास रेड्डी, वैभव बिडकर, श्रीकांत गोडबोले, शरद गायकवाड, गोपाळ शुक्ला, विवेकानंद के, सर्व कॅड डिपार्टमेंट, सर्व एचआरबीपी, जीईटी, विविध विभागांचे इंजिनियर्स, सफाई कर्मचारी व एसएचजी ग्रुप यांसह सुमारे ४०० कर्मचारी कार्यरत होते. या कार्याबद्दल ग्रामस्थांनी समाधान व्यक्त केले.

शिर्की शाळेत रोटरी क्लबतर्फे शैक्षणिक ॲप व पुस्तकांचे वाटप

पेण, कोकणनामा वृत्त- कोकण एज्युकेशन सोसायटीच्या माध्यमिक विद्यालय शिर्की (पेण, रायगड) येथे गुरुवार, दिनांक १ ऑक्टोबर २०२६ रोजी रोटरी क्लब ऑफ पनवेलच्या वतीने विद्यार्थ्यांसाठी विशेष शैक्षणिक साहित्य वाटप कार्यक्रम उत्साहात पार पडला. रोटरी क्लब ऑफ पनवेलचे प्रोजेक्ट डायरेक्टर अमर म्हात्रे, सुलोचना म्हात्रे आणि नयना कदम यांच्या प्रमुख उपस्थितीत झालेल्या या कार्यक्रमास शाळा व्यवस्थापन समितीचे अध्यक्ष राजाराम शिवराम गावंड, अमोल पाटील, तसेच विद्यालयाच्या मुख्याध्यापिका यशोदा संतान पाटील, शिक्षक, पालक आणि मोठ्या संख्येने विद्यार्थी उपस्थित होते.

कार्यक्रमाची सुरुवात अतिशय उत्साही वातावरणात झाली. शाळेच्या मुख्याध्यापिका यशोदा संतान पाटील यांनी उपस्थित सर्व मान्यवरांचे गुलाबपुष्प देऊन आदरपूर्वक स्वागत केले. यानंतर रोटरी क्लब ऑफ पनवेलच्या वतीने विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक उन्नतीसाठी महत्त्वपूर्ण साहित्याचे वाटप करण्यात आले. यामध्ये इयत्ता १० वीच्या बोर्ड परीक्षेची तयारी करणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी प्रत्येकी १५०० रुपये किमतीच्या एकूण २५ शैक्षणिक ॲप्सचे मोफत वाटप करण्यात आले. विशेष म्हणजे, इयत्ता १० वीच्या विद्यार्थ्यांना रोटरी क्लबतर्फे अमर म्हात्रे यांच्या माध्यमातून हे शैक्षणिक ॲप्स गेल्या तीन वर्षांपासून सातत्याने वाटप केले जात आहेत. या डिजिटल ॲपचा अभ्यासासाठी विद्यार्थ्यांना खूप मोठा फायदा होतो, आणि या माध्यमातून आपली शैक्षणिक प्रगती कशी होत आहे, याचा अनुभव विद्यार्थी स्वतः देतात.

यासोबतच, इयत्ता ८ वीच्या एन.एम.एम.एस. स्कॉलरशिप परीक्षेसाठी प्रविष्ट झालेल्या १९ विद्यार्थ्यांना प्रत्येकी १००० रुपये किमतीच्या ३ मार्गदर्शक पुस्तकांच्या संचाचे वाटप करण्यात आले. ही राष्ट्रीय आर्थिक दुर्बल घटक शिष्यवृत्ती परीक्षा यशस्वीरीत्या उत्तीर्ण होणाऱ्या पात्र विद्यार्थ्यांना माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षणादरम्यान पुढील सलग चार वर्षे (९ वी, १० वी, ११ वी आणि १२ वी पर्यंत) दरमहा १,००० रुपये शिष्यवृत्ती नियमितपणे मिळते, असे यावेळी स्पष्ट करण्यात आले.

कार्यक्रमादरम्यान इयत्ता ८ वीची एन.एम.एम.एस. परीक्षा आणि इयत्ता १० वीची बोर्ड परीक्षा या अत्यंत महत्त्वाच्या विषयांवर अमर म्हात्रे यांनी विद्यार्थ्यांना मोलाचे व प्रेरणादायी मार्गदर्शन केले. रोटरी क्लब ऑफ पनवेलच्या वतीने राबविण्यात आलेला हा उपक्रम ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीसाठी अत्यंत उपयुक्त ठरत असून, शिर्की परिसरातील शैक्षणिक वर्तुळात या स्तुत्य उपक्रमाचे सर्वत्र जोरदार कौतुक होत आहे. कार्यक्रमाच्या शेवटी उपस्थितांचे आभार मानून या सोहळ्याची सांगता करण्यात आली.

कोकणनामा हे वृत्तपत्र मालक, मुद्रक, प्रकाशक, संपादक उमाजी म. केळुसकर यांनी सिद्धकला प्रिंट मीडिया अँड पब्लिकेशन्स प्रा.लि., डब्ल्यू-२३०, टीसीसी इंडस्ट्रीयल एरिया, खैरणे, नवी मुंबई जि.ठाणे, ४००७१०, महाराष्ट्र येथे छापून ए-१०१, पहिला मजला, गंगाधर को-ऑप. हाऊसिंग सोसायटी, चेंढरे-अलिबाग, ता. अलिबाग, जि. रायगड ४०२ २०१ येथून प्रकाशित केले. मो. ९०११३६०१६८.
RNI Regi. No. MAHMAR/2012/48580. Email : kokannama12@gmail.com